סח: נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

ר"ן

אבל אם שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום של אחריו אין יכול להפר ואם איתא דשמע והפר נמי כי מת ביום של אחריו אינו יכול להפר לאשמועינן הכי בשמע והפר דכי מת ביום של אחריו אין יכול להפר והויא רבותא טפי משמע ושתק אלא ודאי מדלא קתני הכי שמעת מינה דשמע והפר אפילו מת ביום שלאחריו נתרוקנה רשות לאב ומצי מיפר: **שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב זו היא ששנינו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל.** חזינא להו לקמאי ז"ל דאמרי דמאי דקתני לא הספיק הבעל לאו דוקא ובכדי נסביה ובאינך בבי אחריני נמי הכי אמרי' ולא סליק להו פירושא לפום עניות דעתין ומשום הכי חזינא לפרושינהו להני בבי. והכי מתחזי לי דהאי דנקט ולא הספיק הבעל לרבותא נקטיה דאע"ג דלא נראו נדרים הללו לארום ולא זכה בהן וכדאמרינן לקמן (ג) אימא ה"מ בנדרים שלא נראו לארום דאלמא כל שלא נראו לו הורע כחו בהן וסד"א דכיון דאב הפר ובעל לא זכה כלל כי מיית ליה אקליש ליה האי נדרא טובא ולא משתייר ביה אלא פורתא וסד"א דלהוה פורתא תסגי ליה בהפרת בעל קמ"ל דאע"ג דהאי נדרא אקלש ליה טובא להוה פורתא נמי דמשתייר ביה לא מצי בעל מיפר וכי היכי דאשמעינן ברישא דאף על גב דלא אקליש נדר כלל דהיינו שמע הבעל ושתק דאפילו הכי אב מצי מיפר הכא נמי אשמעינן דאף על גב דאקליש ליה טובא בעל לא מצי מיפר: **שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל זו היא ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב.** הכא נמי בהך בבא אשמעינן רבותא בהפר הבעל ולא הספיק [האב לשמוע] דאפילו הכי מת הבעל נתרוקנה רשות לאב ולא הספיק הוא דמדית הכא דאי לא היינו קמייתא. וכי תימא אדרבה דהא אשמעינן רישא רבותא דבזמן ששמע הבעל ושתק אע"ג דלא אקליש ליה נדרא כלל נתרוקנה רשות לאב וק"ו השתא היכא דנדריה אכתי כדקאי קאי אב מצי מיפר היכא דאקלש ליה כי הכא דבעל הפר ולא נראו לאב עדיין דעדיפא ליה הפרת בעל מיבעיא דמצי אב מיפר דהא אמרת בבבא דשמע אביה דרבותא אשמעינן דאע"ג דהפר אב ולא הספיק הבעל לשמוע דאקליש ליה נדרא טובא לא מצי בעל מיפר ואי התם הויא רבותא ההוא גוונא דלא מצי בעל מיפר היכי להוי הכא רבותא ההוא גוונא גופיה דאב מצי מיפר איברא ודאי דהכי הוא ולא תקשי לך דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי איכא למימר דכיון דהפרה דקמא מעליא הוא דהא לא נראו לשני אקליש ליה נדרא טובא ולא משתייר ביה אלא פורתא ולהווא פורתא סלקא דעתך אמינא דתסגי ליה בהפרה דאידך להכי אשמעינן רישא דאפילו בההוא פורתא לא נתרוקנה רשות לבעל ואיכא למימר נמי דכיון דהפרה דקמא מעליא היא כיון שהפר ולא נראו לשני ואקליש ליה נדרא טובא ולא משתייר ביה אלא פורתא דנימא דההוא פורתא כיון דקליש ליה טובא אינו כדאי להורישו לאב וכדקאמרי בית הלל לקמן [סט.] בבבא בתרייתא דהך ברייתא דאין יכול להפר משום דכיון דקליש ליה נדרא טובא לא מצי אב למזכי ביה וה"נ נימא הכי קמ"ל דאפ"ה נתרוקנה רשות לאב משום דנהי דבעידנא דהפר לה בעלה הויא הפרתו הפרה מעליא לאקלושי נדרא טובא דהא אכתי לא הספיק האב לשמוע אפ"ה כשמת בטלה לה לגמרי ומש"ה חזי אב למזכי ביה משא"כ בבבא בתרייתא דכיון דאכתי איתיה לאב לא בטלה הפרתו וכיון דנדרא מקלש קליש לב"ה לא מצי זכי בחלקו של בעל. וכי תימא א"כ מגינא אמינא איפכא דהיינו טעמא בשמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב דלא נתרוקנה רשות לבעל דהיינו טעמא משום דאקליש נדרא טובא ולא מצי בעל למזכי ביה אבל היכא דלא הפר אב דלאלים ליה נדרא זכי ביה בעל לא מצית אמרת הכי דאי היכא שלא הפר מצי זכי בעל כי הפר נמי בדין הוא דליזכי ביה דהא חזינא באידך בבא דאע"ג דהפר בעל ולא הספיק האב לשמוע מצי מיפר אב אלמא לא גרע דיניה דמאן דמצי מיפר משום האי אקלושי נדרא. וכ"ת ה"מ אב דעדיף אבל בעל דגרע מגינא אמינא דמשום האי אקלושי הוא דלא מצי מיפר ואי לא קליש כלל מצי מיפר לא מצית אמרת הכי דאי האי אקלושי דקאמרת מלתא היא אפילו אב נמי לא מצי (אב) מיפר דהא חזינן בסיפא דב"ה אמרי דמשום דקליש נדרא לב"ה אב לא מצי מיפר הלכך אי בשהפר א' מהם ומת ולא הספיק השני לשמוע קליש נדרא כי שמע בעל והפר ולא הספיק האב לשמוע היכי מצי אב מיפר אלא מאי אית לן למימר דכיון דמיית ליה ההוא קמא דהפר בטלה לה הפרה דיליה ומשום ההיא קלישותא לא גרע זכותיה דאידך וממילא שמעי' דכי תנא שמע אביה והפר לה ולא הספיק (ו)האב לשמוע עד שמת האב דלא נתרוקנה רשות לבעל דכי נקט הפר ולא הספיק לרבותא נקטיה וה"ה דבשלא הפר אב לא נתרוקנה רשות לבעל. וכן נמי בבבא דשמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל לא מצית אמרת דמש"ה נתרוקנה רשות לאב משום דאקליש ליה נדרא ולא אשתייר ביה אלא פורתא דהא אשמועינן רישא דשמע הבעל ושתק ומת דלא אקליש ליה נדרא כלל דאפילו הכי כי מיית ליה בעל (ד)נתרוקנה רשות לאב: **שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מפר אלא בשותפות.** בהך בבא אשמועי' רבותא טפי ממאי דאשמועינן בבבא דשמע אביה והפר לה דמסיק בה נמי מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל דבשלמא התם איכא למימר דנהי דבעידנא דהפר לה אב הויא הפרתו הפרה מעליא ואקליש ליה נדרא טובא ולא אשתייר ביה אלא פורתא כיון דלא הספיק הבעל לשמוע אפ"ה מכי מיית ליה אב בטלה לה הפרתו ולית בה מששא ומשום הכי כיון דלאלים ליה נדרא בדין הוא דבעל דלא נפיש חיליה לא מצי מיפר אבל הכא דאיקליש ליה האי נדרא דהא הפר בעל ולא הספיק האב לשמוע ואכתי נדרא בקלישותיה קאי דלא בטלה לה הפרת בעל דהא איתיה וס"ד אמינא כיון דקליש ליה ולא אשתייר ביה לאחר מיתת האב אלא פורתא להווא פורתא תסגי ליה הפרת בעל קמ"ל דאפ"ה אין הבעל יכול להפר שאע"פ שלא זכה אב מעולם בנדרים הללו דהא לא נראו לו וקלישי להו נמי טובא דהא הפר להו בעל ואכתי איתיה אפילו הכי אין הבעל יכול להפר דמילתא פסיקתא היא שאין הבעל מיפר אלא בשותפות והיינו דנקט האי לישנא ולא נקט לא נתרוקנה רשות לבעל כדקתני לעיל משום דבההוא דזכה בהן אב ואיבטילא לה הפרה דיליה שייך למיתני לא נתרוקנה דמשמע דזכה בהו אב ולא נתרוקנה רשותו אבל הכא אב לא זכה כלל והפרה דבעל איכא למימר דלא איבטיל כיון דלא מת ואפ"ה מילתא פסיקתא היא שאין הבעל מפר אלא בשותפות. ואיכא בהך ברייתא עד השתא ארבע בבי תרי בנתרוקנה רשות לאב ותרי בלא נתרוקנה רשות לבעל ובכל חדא אשמועי' רבותא כדפרישית וכסדרייהו קתני להו נתרוקנה נתרוקנה ולא נתרוקנה ולא נתרוקנה. כן נראה לי פירושא דהנך בבי:

שמע

אבל אם שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום שלאחריו אין יכול להפר שמע אביה והפר לה ולא הספיק בעל לשמוע עד שמת האב [א]זו היא ששנינו [א]מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל [ב]זו היא ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת [ג]אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מיפר אלא בשותפות

שמע

רש"י

אבל אם שמע. הבעל וקיים אע"פ שמת בו ביום או שמע ושתק כל אותו היום ומת הבעל ביום שלאחריו אין האב יכול להפר הואיל ועבר יום שמעו:

שמע

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פי"א מהלכות נדרים הלכה יח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רלד סעיף טו:

ז ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:

ח ג מיי' שם הלכה יט טוש"ע שם סעיף טו:

◆

תוספות

כיון דקיים בעל: ה"ג שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב אינו יכול להפר. פי' הבעל דלא נתרוקנה לרשות הבעל ולא סגי בהפרת אב והבעל אינו מיפר דבעינן אב קיים בשעת הפרת הבעל הלכך הפרה דלאחר מיתת האב לא כלום היא וההפרה שהפר האב לפני מותו לא סגי כיון דהבעל לא הפר: ה"ג שמע בעלה והפר לה ולא הספיק [האב] לשמוע עד שמת הבעל זהו ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב. והיינו כמו רישא אלא ענין אחר הוא דהכא מת הבעל קודם ששמע [האב] בנדרה וניחא ליה למיתני כל הענינים: שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת האב אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מיפר אלא בשותפות. ודאי מרישא שמעינן לה אלא משום דבעי למיתני איפכא גבי האב תניא נמי הכי גבי בעל שמע אביה והפר לה ולא הספיק בעלה לשמוע עד שמת חזר אב ומיפר חלקו של בעל וזו לא שמעינן מרישא דהכא הפר אב כחיי בעל ולא הועילה כלום אותה הפרה שוב לא הועיל הפרתו דלא מצינו כי הפרות באדם אחד לכך אשמעינן דחוזר אב ומיפר:

מסורת הש"ס

א) [לקמן ע.], ב) [דף ע:], ג) [צ"ל הבעל], ד) ס"א לא נתרוקנה.

◆

מוסף רש"י

או ששמע ושתק. ומת ביום שלאחריו, דהוי קיום אין יכול להפר. כלומר אעפ"י שלא שמע עד למחר, דהוי מחר יום שמעו דאב (ראמ"ה בשמו). מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל. דאין הבעל מיפר אלא בשותפות (לקמן ע.).

◆

פירוש הרא"ש

אין יכול להפר. כיון שקיימן הארוס: שמע אביה והפר ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב זו היא ששנינו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל. ואינו יכול להפר חלקו תימה כיון שהאב הפר חלקו למה לא יפר הבעל חלקו אחר מות האב דהא דאמרינן מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל היינו היכא דלא הפר האב והיה צריך הארוס להפר כל הנדר והוא אינו יורש זכות האב אבל היכא שכבר הפר האב חלקו למה יגרע כח הבעל במיתת האב שלא להפר חלקו וי"ל כיון דלא נגמרה ההפרה בחיי האב נתבטלה גם הפרת האב והוא צריך להפר הכל וכן מוכח מהא דקאמר שמע הבעל והפר נתרוקנה רשות לאב דמשמע דיורש רשות הבעל וצריך להפר כל הנדר מדלא קאמר מפר האב חלקו אלמא נתבטלה הפרת הארוס כיון שלא נגמרה כל ההפרה בימיו ה"נ נתבטלה הפרת האב: שמע הבעל והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל זו היא ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב. דלאו מרישא איתא ה"מ היכא דשמע בחיי הבעל והוה ראוי להפר נדר זה בחיי הבעל הלכך כשמת יורש אם וכיתו קמ"ל דאפילו לא שמע האב בחיי הבעל נתרוקנה לרשותו: שמע הבעל והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת האב אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מיפר אלא בשותפות. וקמ"ל הך בבא דלא תימא דהא דאמרינן לא נתרוקנה רשות לבעל ה"מ היכא דלא שמע בחיי האב אבל היכא דשמע בחיי האב והיה ראוי להפר אם מת האב יפר הכל קמ"ל דאין הבעל מיפר אלא בשותפות אע"ג דהיה ראוי לומר בכאן נתרוקנה רשות לבעל ולהכי נקט לעיל לא נתרוקנה רשות לבעל והכא קאמר אין הבעל מיפר אלא בשותפות:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones